

Blekingedräkten.

Blekingedräkten har under alla tider varit mycket varierande. Man kan gärna inte spåra en dräkt, som är alldeles genomgående i många led som t.ex. Dalarna.

Den "fina" dräkten bestod vanligtvis av 16-silvad kjörtel med band runt om utom på framvåden, där förkläet gick över. På framvåden var även en liten fyrkantig lapp iskarvad, som kallas "djäknelappen", detta oaktat tyget räckte till o. blev över. Så ha vi överdelen, som är broderad vi armlingarna o. sammanhålles med silveknappar, sidenschalen, som lägges i snibb o. knäppes under sidenlivstycket framtill, där snibbarna ska hänga ovanpå förkläet. Är det riktigt förnämligt, bör förkläet vara av treumfant. Det går runt om, så om halsen en vacker krage, sammanhållen med en guldbrosch. I östra Blekinge

Skriv endast på denna sida!

användes guldsmycke mot att i västra användes silversmycke. På huvut ett kläe av vitt fint tyg utsirat med hålsöm o. broderier. Så var det hel-dagsdräkten, som var något enklare. På huvut en hemvävd rutig näsduk, rörandigt förklä o. kjol av enklare tyg. Verdagskjolen var av tjock grå vadmal, randigt förklä, underkjo-len var vadderad o. stickad som man stickar ett täcke, skörta-höja vanligen svart. Vid skördefesten användes ett särskilt plagg skördesark.

Karlarnas dräkt: vita linnebyxor o. halmhattar. Då männen voro riktigt fina hade de väst med uppstående krage. Den kunde gå ända upp till öronen s.k. "fadermördare", omkring denna var ofta en sidenhalsduk virad o. knuten att förhindra den att falla ner. Alltid bars silverknappar, 2 rader, i västen.

Kvinnorna voro olika klädda vid först o. sistmässa. Första mässan bars den fina dräkten o. till sista bars heldagsdräkten. Kjolen veks så försiktigt upp, då de voro hemma, att de ej skulle slarva ned den. Det gjorde inget, ty under bars en bra kjol med dito förklä. Då de kommo nära kyrkan, stannade de o. pyntade sig, släppte ned kjolen o.s.v. En backe i Jänjö heter Pyntbacken än i dag efter det. Till kyrkdräkten hörde även kryddosa, som innehöll kryddor o. karameller o. förvarades i lomman i vänstra sidan, ej "skankalomman", som var vid sidan. Svampdosa, som innehöll svamp, bestänkt med parfym eller stink

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(ammoniak), så kryddkvasten o. psalmboken o. näsduken. Till krydd-
kvast användes lavendel, som stöd för de övriga blommorna,
nejlikor, timjan o. den syddes vanligen ihop.

28

Bröllop.

Vid bröllop o. gästabu festades rikligt. Ej nog med det som tillagades i bröllopgården utan gästerna hade en otrolig kvantitet med kakor med sig s.k. förningar. Den närmsta släkten måste ha tre sorter med sig. En kryddkaka mycket god, ett fat konfekt eller mandelkransar, sockerkaka, mandelmusslor eller någon annan sort. Sockekakan bakades i hålförm o. lades 2 på varandra o. glaserades, till bröllop med rött i glasyren o. begravning svart. En typisk kaka för ästra Blekinge är smörtårtan. På en tårtbotten av smördeg breddes sviskonkräm ovanpå detta plockas så många smörbakelser, som få rum. Det var en fin förning. Vid gästabud ingick alltid ett fat risgröt som förning. "Så go som gästabogröt." Det hände ej sällan prästen fick förning vid dylika tillfällen.

Förning.

Smörtårtan.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Barndop.

Vid barndop lades alltid en stor silver-
peng i lindan, som skänkts av gumodern. Betydde lycka, välgång
o. rikedom.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

Morgongåva

är en vanlig stor peng, som av fästmannen gives i fästmögåva.

Småbarnen.

Småbarnens kläder förtjänar nog sitt kapitel. Jag talade vid en i går som, då han var 6 år, fick en kostym, som skulle vara till han var 10 år. Hemvävt gråverket fodrat med blågarnsväv (tjock linneväv). Armarna vekos upp o. denna del fick användas som näsduk, att där blev en riktig samling på armen. Benen voro så styva, att de inte kunde böjas.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Kalas.

Då man gick på kalas var inte alls ovan-
ligt att gästerna medförde kniv o. gaffel.

Julen.

Till julen bakades bröd, som räckte till vårfrudan. Omkr. 60 år sedan hade man ingen julgran, den började då komma, men bara så liten att den stod på bordet. Julhögar var brukligt. Den innehöll 1 grov kaka, 1 fin, 1 vetekaka o. en liten ost. Brukligt var även att lägga halm på golvet på julafton, där satt man o. lekte på julkvällen.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Vårfruafton

la man sig i dagsljus.

Skriv endast på denna sida!

Midsommarafton.

Midsommarafton lövjades stugan o. även lagårn. Det skulle vara lönnlöv o. gjordes med mycken omsorg. Lövet fick sitta till fram i augusti. Det var så bra för flugorna att sitta på. Linfältet lövjades också samtidigt, olika sorters lövruskor som sattes här o. var i linlandet. Ju längre lövruskor ju längre lin.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Julkvällen.

På julkvällen fick man ej duka av bordet,
ty tomten skulle smaka maten under natten. Fick han inte det, drog
han från huset istället för att han annars förde rikedom med sig.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

38

Kasta penning.

En lek motsvarande kortleken brukades
mycket, nämligen kasta penning.

Skriv endast på denna sida!

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Nyårsdagen.

På nyårsdagen ansågs det, att man skulle
bliva frisk om man åt upp ett äpple o. drack ett glas vin på
fastande mage, ävenså gott fruktår(?).

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

Bruddräkten.

Till bruddräkten hörde ett kläde av
silke, som båda kontrahenterna skulle hålla i. En symbol för sam-
manhållning i livet.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

Vid sorg

bars ett tvärs över axlarna hängande vitt, utan broderier sytt
kläe. Likaså vita förklä med många fabla(?) (veck) på. Ju flera
fabla ju mera rikedom.

Gasta-historia.

En ny gasta-historia hörde jag i går.

En bonde var ute för att gå ett ärende. Då han kommit ett stycke, ser han två gästar, som slåss. Den gästen, som rådde, stod bakom den andre. Då frågade han bonden: "Vem rådde?" Svar: "Den som före va." Då tog gästen te o. springa fatt honom (den andre gästen igen) o. på så sätt fick gubben vara i fred.

Lillnisse.

Lillnisse uppleves än i dag.

En fröken (mycket trovärdig) talade om, att hon i vintras låg på sin vanliga plats, och då började det slita i underlakanet. Fröken blev rädd o. väste till: "Låt mig vara i fred." Då kastades lakansnibben över huvut. Hon var så medveten om det.

Svart hund.

En annan, som låg i ett rum, där för åttio
skilliga år sen ett mord hänt, blev alldeles bunden på natten, kunde inte få fram ett ljud, så såg hon ett svart djur gå längs sängen. Hon måste skrika, innan hon slapp från'et.

Något liknande har jag själv varit utsatt för, men det är hemskt.

Varsel.

Samma fröken, som upplevat "lillniss" hade också ett tydligt varsel. Hon hjälpte en kamrat att vårda dennas syster under en svår sjukdom. Den sjuka var en eftermiddag så kry, att hon (fröken) blev ensam med henne för att systemen skulle få hämta frisk luft. Strax efter fick dock den sjuka ett svårt anfall. Fröken blev rysligt upprörd, skickar efter systemen, som var så långt borta att hon måste ta skjuts för att komma fort nog. Som fröken står hos den sjuka, hör hon så tydligt, hur vagnen kommer ända ner ifrån vägen o. kör den vanliga runden i trädgården fram till trappan. Fröken törs inte gå från den sjuka eller kan ens se ut för att ta emot henne, ty då hade hon väl fått se dem. Sedan kom skjutsen en liten stund efter, d.v.s. då fröken hörde den komma, satte de sig på o. körde.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46

Dröm.

Min bror hade en gång en egendomlig
dröm el.dyl. Hon hade en tid vårdats på Fur sanatorium under
Doktor Jakobssons vård. Något år efter var han på Hessleby. Då
en natt steg han upp, tog en sax o, gick i rummet o. klippte
o. klippte, la saxen upp på ett skåp o. lade sig igen. Dagen
efter ser han i tidningen, att doktor Jakobsson hängt sig på
natten. Då kom han ihåg klippningen på natten o. gick efter
saxen, där han lagt den, ty det var på en mycket ovanlig plats.
Han har annars inte ont av något liknande.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47

Stilla blod.

I min barndom levde en gubbe i Helgerum,
som kunde stilla blod på både folk o. kräk. Han ville endast
ha reda på, när patienten var född, vilket år och vilken dag.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48
FC

Skroffler.

Likaså botades skroffler med skatbo.
En skata sköts för det ändamålet.

627

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49

Blommor

till medicin skulle plockas innan solen gick upp o. innan daggen
gått bort.

Prova likkista.

En gammal tro på min hemort är, att den döde provar sin likkista, innan den blir ditlagd. En likkist-snickare visste på förhand, när någon skulle dö i trakten, ty då raplade det i bräderna.

En gammal visa

som jag inte anser vara av värde, men vilken jag tyckte var väldigt rolig, när gumman(en spångumma, som spann vårt lin) sjöng den. Jag tecknar upp så mycket jag kommer ihåg.

Hans i stan

o. Karl i Dragda

Gne på Ungskär

o. Pelle Sme.

Palten i Birkenäs

Skjort-Ante i Köningshamn

Hindelius med glaset

o.pipan me.

Det så långt jag minns. Den är nog längre. Är den av värde kan jag sedan försöka få tag i.

Skriv endast på denna sida! på hela.